

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Jubilea a zprávy

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 37 (1992), No. 1, 63--[64a]

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/138034>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1992

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

jubilea zprávy

AMERICKÁ FYZIKÁLNÍ SPOLEČNOST

Mezi největší fyzikální společnosti na světě náleží Americká fyzikální společnost (The American Physical Society). Byla založena v r. 1899 na kolumbijské univerzitě s cílem podporovat rozvoj základního výzkumu ve fyzice, informovat o pokroku fyzikálních oborů a pečovat o výuku fyziky, zvláště na vysokých školách. Tyto své cíle uskutečňuje společnost vydáváním vědeckých časopisů a pořádáním vědeckých setkání. Společnost má v současné době okolo 40 000 členů, z nichž asi polovina pracuje na vysokoškolských a jim na roveň postavených pracovištích, asi čtvrtina v průmyslu a necelá čtvrtina ve vládních institucích. Přibližně 4 000 členů působí přechodně v zahraničí.

Vědecký život společnosti je soustředěn do jedenácti vědeckých divizí: Jsou to: astrofyzika; atomová, molekulární a optická fyzika; biologická fyzika; chemická fyzika; fyzika kondenzovaných látek; dynamika tekutin; fyzika polymerních látek; historie fyziky; jaderná fyzika; částice a pole; fyzika plazmatu. Pozornost se soustřeďuje hlavně na perspektivní problémy fyziky a na možnosti přinášet nové výsledky do technických věd a do průmyslové praxe. K tomu účelu jsou podle potřeby svolávány skupiny pracovníků se specifickým zaměřením (Topical Groups).

Společnost organizuje průběžně tzv. Forum o fyzice a společnosti, které se zabývá např. informovaností členů společnosti o vládních projektech souvisejících s fyzikou, o problémech životního prostředí, o otázkách výuky fyziky a o uplatnění absolventů fyziky v dalším životě atd. V poslední době klade vedení společnosti veliký důraz na řešení mezioborových problémů, které jsou a budou hlavními nositeli nového vědeckého poznání.

Americká fyzikální společnost vydává čtyři časopisy;

1. *The Physical Reviews* je určen pro uveřejňování výsledků základního fyzikálního

výzkumu nejen členů společnosti, ale i fyziků z celého světa.

2. *Physical Review Letters* obsahuje krátké zprávy o výsledcích z fyzikálních oblastí, které se rychle rozvíjejí, např. v poslední době to jsou otázky supravodičů s vysokou kritickou teplotou.

3. *Reviews of Modern Physics* přináší přehledné články o současném fyzikálním výzkumu od předních představitelů daného oboru.

4. *Physical Review Abstracts* obsahuje abstrakty prací, které mají být uveřejněny v předchozích třech časopisech. Tento časopis dostávají členové společnosti zdarma a jsou tak co nejrychlejším způsobem informováni o fyzikálním pokroku.

Konečně všichni členové dostávají zdarma časopis *Bulletin of the American Physical Society*, který informuje členy o novinkách ve společnosti a přináší programy konferencí organizovaných společností.

Americká fyzikální společnost organizuje celou řadu konferencí. Jsou to především celostátní konference, dále konference divizí a sekcí a pak konference se zvláštním zaměřením, tzv. Topical conferences. Všechna tato setkání jsou přístupná zahraničním fyzikům a společnost by nikdy nepodporovala setkání, na které by nebyl možný volný přístup vědců z celého světa. Společnost dále podporuje tvorbu projektů, které si kladou za cíl modernizaci výuky fyziky, zvýšení počtu fyziků v průmyslu, zvýšení podílu žen ve fyzice a vědách vůbec a zvýšení mezinárodní spolupráce mezi fyziky.

V rámci společnosti existuje tzv. Panel on Public Affairs, který je zodpovědný za předkládání doporučení prezidentu Spojených států, a to z oblasti fyziky a příbuzných věd. Aby byla usnadněna tato činnost, zřídila společnost ve Washingtonu svoji kancelář Office of the Public Affairs, která získává a poskytuje informace z tohoto oboru jednak členům společnosti, jednak vládě. Tento úřad vydává pro tento účel týdeník, který je k dispozici nejen členům společnosti, nýbrž i osobám mimo ni.

Americká fyzikální společnost je největším členem z deseti organizací Amerického ústavu pro fyziku (American Institute of Physics). V rámci tohoto ústavu spolupracuje s jeho ostatními členy na realizaci různých

projektů, zvláště pak s Americkou asociací učitelů fyziky (American Association of Physics Teachers), se kterou řeší otázky současné výuky fyziky na školách všech stupňů z hlediska jejího současného a budoucího vývoje. Americký ústav pro fyziku vydává velkým nákladem časopis *Physics Today*, který přináší články ze všech oblastí fyziky a který je bezplatně zasílán všem členům společnosti.

Americká fyzikální společnost je rozdělena zeměpisně do 5 regionálních sekcí a pro styk se zahraničními fyziky má speciální skupinu International Physics Group. Ústřední Americké fyzikální společnosti má adresu: APS Headquarters, 335 East 45st Street, New York, NY 10017.

Miloš Matyáš

Pozn. red. Redakce by uvítala další zprávy podobného rozsahu a obsahu o matematických a fyzikálních společnostech v zahraničí.

MEZINÁRODNÍ LETNÍ ŠKOLA „O VÝPOČETNÍCH ASPEKTECH VOLBY MODELU“

Ve dnech 1.–14.7.1991 uspořádala katedra pravděpodobnosti a matematické statistiky MFF UK za účinného přispění ÚIVT ČSAV, ÚTIA ČSAV a JČMF pod patronací International Association for statistical computing (IASC) Mezinárodní letní školu „O výpočetních aspektech volby modelu“. Akce, jíž se zúčastnilo 67 účastníků z celého světa (nejvzdálenější účastnice byla z Argentiny), byla věnována památce nedávno zesnulého doc. RNDr. Tomáše Havránka, DrSc., který byl až do své neočekávané smrti jedním z jejich hlavních organizátorů.

Odborný program obsahoval:

- osm cyklů přednášek doplněných cvičeními, každý cyklus v rozsahu 10 hodin;
- kulatý stůl o umělé inteligenci;
- kulatý stůl o robustní statistice;
- sekce posterů.

Pozvaní řečníci přednesli tyto přednášky:

- J. ANTOCH, M. HRUŠKOVÁ (MFF UK, Praha), J. Á. VÍŠEK (ÚTIA ČSAV, Praha): *Computational aspect of robust methods*;

- A. CIAMPI, Z. LOU (Universita McGill, Montreal, Kanada): *Tree methodology in model search*;
- V. DUPAČ, P. CHARAMZA (MFF UK, Praha), V. LOSKUTOV (AV USSR, Kyjev, SS-SR): *Use of recursive schemes for stochastic modelling*;
- D. EDWARDS (Novo Nordisk, Malov, Dánsko): *Graphical modelling*;
- W. GALE (AT & T, Murray Hill, USA), M. NYS (Universita leuven, Leuven, Belgie): *Encoding statistical strategies for model building using PC based artificial intelligence tools*;
- G. HOMMEL, G. BERNHARD (Universita Mainz, Mainz, Německo): *Multiple hypotheses testing*;
- B. STREITBERG, CH. TISMER (Universita Berlín, Berlín, Německo): *Computer algebra and statistics*.

Zároveň proběhla řada neformálních diskusí a předvádění programů jednotlivých účastníků. Doplnění přednášek praktickými cvičeními na počítačích, jež zapůjčila pracoviště organizátorů, TIS, Apple Computer, IMC, a IBM Academic Research Initiative, se osvědčilo a ukázalo řadu aplikací, jež jednotlivé metody přinášejí pro řešení reálných problémů. Třetina vyžádaných přednášek a oba diskusní večery byly připraveny československými odborníky, kteří tak mohli účastníkům ukázat vysokou úroveň matematické statistiky v ČSFR. Letní škola byla zařazena mezi nejdůležitější akce IASC, o čemž nejlépe svědčí fakt, že ji slavnostně zahájil president-elect IASC prof. N. C. Lauro.

Současně s letní školou se uskutečnily pro nejšířší statistickou veřejnost z celé ČSFR dva předváděcí dny statistického programového vybavení. První z nich byl věnován systému BMDP a připravil jej hlavní zástupce této firmy pro Evropu dr. G. FITZGERALD. Druhý byl věnován systému SAS.

Jaromír Antoch

ŠKOLA V PŘÍRODĚ

V prvním týdnu měsíce července proběhla zcela zvláštní „škola v přírodě“ pro učitele matematiky. Na mé zahradě v Dobříchovicích se sešli učitelé základních škol s několika mými kolegy z matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy, kteří buď učí budoucí

učitele (dr. Kubát, dr. Malechová, já) nebo se o učitelství a školskou soustavu velmi zajímají (doc. Bečvář, pedagogická komise JČMF). Víím, že situace ve školách je velmi složitá a že je nám všem zapotřebí znát co nejšířší škálu názorů a zkušeností, nových poznatků, dále nadhledu, psychické relaxace i humoru.

Program, pro který jsme se rozhodli, odpovídá naší profesi, začínajícím prázdninám i prostředí, v němž jsme se sešli. Kromě odborných „rozhlednutí se“ po zajímavých tématech z matematiky (informace o fraktálech, čtyřrozměrná krychle, zajímavosti z výstavby číselných oborů, zobrazování „neviditelného“ v geometrii) a besedy o návrhu JČMF ke školské soustavě jsme se věnovali matematickým hrátkám (geometrie s provázkem, algebra halenky a Lenky) a cvičení dechu i páteře. A samozřejmě zpěvu a ohni, protože to patří ke stanování a teplým letním nocím.

Během letní školy jsme se zúčastnili též vernisáže „Výstavy umnělecjakých děl“ B. Henryho. Už z názvu je patrné, že šlo převážně o díla humorně laděná (koláže, aforismy, verše, matematické hrátky), i když většinou s hlubším podtextem. Škola byla hezká — a dohodli jsme se, že budeme příští rok pokračovat, a to snad s programem poněkud sevěřenějším a s větším organizačním zázemím.

Alena Šarounová

HISTORIE MATEMATIKY XII

Dvanáctá letní škola věnovaná dějinám matematiky se konala ve dnech 3.6.–7.6. 1991 v obci Manětín-Bradlo na Plzeňsku. Vzhledem k současným nepříznivým ekonomickým podmínkám se jí zúčastnilo jen 25 osob. Letní školu organizovala brněnská pobočka JČMF ve spolupráci se Stálou pracovní skupinou pro dějiny matematiky JČMF a ČSDVT. Přípravný výbor pracoval ve slo-

žení E. FUCHS, J. DULA, J. FOLTA, J. BEČVÁŘ.

Odborný program letní školy sestával z těchto přednášek a sdělení:

J. BAŠTINEC: *Z historie teorie čísel*

J. BEČVÁŘ: *Algebra v 16. století*

J. ČIŽMÁR: *Algebraická geometrie ve 20. století*

J. FOLTA: *Vývoj československé vědecko-výzkumné základny v období 1918–1988*

J. FOLTA: *Metodika výkladu dějin matematiky pro posluchače MFF UK*

S. FUDALI (Štětín): *Život a dílo d'Alemberta*

J. KOVAŘÍČKOVÁ: *Obecné učení pražské*

L. KVASZ: *Z historie teorie řad*

I. SEIDLEROVÁ: *Komentáře k práci historika vědy*

Š. SCHWABIK: *Integrovaní po Lebesgueovi*

M. SOVA: *Komentáře k Vopěnkově knize „Rozpravy s geometrií“*

A. ŠOLCOVÁ: *Nová koncepce matematicko-fyzikálních expozic v NTM*

A. ŠOLCOVÁ: *Astronomická činnost K. Herschelové*

Velký prostor byl tentokrát věnován diskusím k jednotlivým tématům, problematice současného stavu výuky dějin matematiky na jednotlivých vysokých školách, možnostem postgraduálního studia apod. Ve večerním programu promítala A. ŠOLCOVÁ diapozitivy ze svých cest Evropou, na společenském večeru vystoupil B. HENRY s přednáškou „Z dějin techniky“. Volného času využili účastníci k prohlídce barokního Manětína a k pěším výletům do blízkého okolí (údolí řeky Střely, Rabštejn, Nečtiny).

Trináctá letní škola „Historie matematiky“ se bude konat 1.6.–5.6. 1992. O přihlášku je možno požádat doc. dr. E. Fuchse, CSc., Přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity, Janáčkovo nám. 2a, Brno.

Jindřich Bečvář